

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

Єрьоменко Е. А. Спеціальна витривалість як провідна фізична якість спортсмена бойового хортингу	1174
Дорошенко М. М., Єрьоменко Е. А., Карасевич С. А. Спеціальна фізична підготовка за методиками бойового хортингу як засіб виховання волі та характеру допризовної молоді	1188
Єрьоменко Е. А. Структура технічної підготовленості спортсменів бойового хортингу до змагань	1206
Харитоненко Є. В., Єрьоменко Е. А., Вехтєв В. В. Бойовий хортинг як засіб спеціальної фізичної і бойової підготовки допризовної молоді до військової служби у Збройних Силах України	1221
Самоха І. М., Кіблицький Р. В., Єрьоменко Е. А. Психофізичні та ментальні засади вивчення учнями спортивної секції базових форм бойового хортингу	1237
Шукалюк Ю. С., Єрьоменко Е. А., Самоха Д. М. Потенціал бойового хортингу в підготовці молоді до військової служби	1252
Єрьоменко Е. А. Чинники ефективності ударної техніки рук під час проведення сутички з бойового хортингу	1268
Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як складова підготовка розвідника у віськовому підрозділі спеціального призначення	1283
Кривенко В. П., Єрьоменко Е. А., Бабурнич С. А. Правила проведення сутичок з бойового хортингу за методикою військово-прикладної підготовки учнів	1302
Зуб Р. В., Єрьоменко Е. А., Близнюк О. В. Аналіз сприйняття патріотизму та національно-патріотичних настроїв юними спортсменами бойового хортингу	1316
Єрьоменко Е. А. Початкова військова підготовка як складова частина системи підготовки спортсменів бойового хортингу до служби у Збройних Силах України	1333
Зуб Р. В., Єрьоменко Е. А., Бабурнич С. А. Витоки козацьких традицій бойового хортингу та його патріотично-прикладна спрямованість	1351
Кукушкін К. М., Єрьоменко Е. А., Кузора І. В. Керівництво військово-патріотичним вихованням учнівської молоді засобами бойового хортингу	1365
П'ятіков С. В., Кукушкін К. М., Єрьоменко Е. А. Організація і проведення заходів військово-патріотичного виховання та допризовної підготовки молоді за методиками бойового хортингу	1384
Самоха І. М., Єрьоменко Е. А., Вознюк М. Г. Варіативний модуль «Бойовий хортинг» на уроці фізичної культури, 5–9 класи ..	1408
Єрьоменко Е. А. Перспективне планування розвитку бойового хортингу на території України	1432

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЗАСІБ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ І БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДОПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

ХАРИТОНЕНКО Євген Валерійович

*президент Кропивницької міської федерації бойового хортингу,
віце-президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу,
член тренерської колегії Національної федерації бойового хортингу України,
тренер-викладач вищої категорії, майстер бойового хортингу,
суддя національної категорії з бойового хортингу;*

СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

*професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації
бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України,
Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу,
майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій;*

ВСХТЄВ Валерій Валерійович

*президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, віце-президент
Національної федерації бойового хортингу України, радник голови Кіровоградської обласної
державної адміністрації з військово-патріотичного виховання молоді,
голова Об'єднання ветеранів АТО та військовослужбовців 3-го окремого полку
спеціального призначення «Редут», суддя міжнародної категорії,
майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій.*

Анотація. У даній науковій статті охарактеризовано бойовий хортинг як засіб спеціальної фізичної і бойової підготовки допризовної молоді до військової служби у Збройних Силах України, загальний зміст технічної, тактичної, національно-патріотичної та військово-прикладної підготовки спортсменів бойового хортингу, розкривається поняття військово-спортивної складової бойового хортингу і методи її вдосконалення, шляхи оптимізації управління підготовкою спортсменів бойового хортингу в процесі спортивної діяльності до захисту України. Визначено вимоги та педагогічні засоби оптимізації тренування спортсменів бойового хортингу в процесі освоєння військово-прикладних елементів. Зазначено, що бойовий хортинг є українським національним професійно-прикладним видом спорту, в якому акумульовано бойові традиції українського народу та напрацювання в галузі бойового хортингу. Створений українцями новий національний професійно-прикладний вид спорту бойовий хортинг являє собою систему окремих розділів бойових мистецтв та спортивних єдиноборств, притаманних лише цьому виду спорту. Їх сукупність надає йому яскравої індивідуальності та неповторності у військово-патріотичному вихованні молоді за складних сучасних умов. Професійно-прикладний вид спорту бойовий хортинг створений в Україні з урахуванням потреб щоденної правоохоронної діяльності. Він є важливим складником військово-патріотичного виховання молоді й засобом формування в неї готовності до поведінки в складних екстремальних ситуаціях шляхом залучення правоохоронців й представників інших груп населення до тренувальної та змагальної діяльності. Завданнями бойового хортингу є поширення здорового способу життя, розвиток морально-вольових якостей, інтелектуальних і фізичних здібностей, технічна, тактична та психологічна підготовка військовослужбовців та представників державних правоохоронних органів. Бойовий хортинг, як вид спорту, включає у свою змагальну програму чотири розділи змагань: "рукопашна сутичка", "борцівська сутичка", "форма", "самозахист". Окрім цього, бойовий хортинг є перевіреною на практиці сучасною системою військово-патріотичного виховання молоді, що складається з п'яти розділів: техніка самозахисту; армійський самозахист; показові виступи без зброї; показові виступи зі зброєю; військова боротьба..

Ключові слова: спеціальна фізична підготовка, бойовий хортинг, бойова підготовка, допризовна молодь, Збройні Сили України, військово-прикладні здібності.

Актуальність наукового дослідження. Мистецтво двобою, проведення рукопашних сутичок існують, напевно, стільки ж, скільки існує людство. Тільки-но якийсь неандерталець вступав у конфлікт з собі подібним, як тут же в хід пускалися кулаки, як спосіб домогтися бажаного результату, і з одного, і з іншого боку.

З того моменту, коли наші далекі предки взяли в руки камінь, дубину і спис, і стали зароджуватися різні способи ведення рукопашних сутичок. З появою перших збройних організацій, не залежно від їх назв, бойовий хортинг отримав чіткий напрям на знищення або полонення противника [1–11; 19–32]. Уже в той час прийоми нападу і захисту зі зброєю і без нього налічують сотні і навіть тисячі різних комбінацій, які починають складатися в різні бойові єдиноборства. З розвитком холодної зброї техніка його застосування значно збагачується в залежності від властивостей того чи іншого виду зброї і захищеності супротивників. З появою ручної вогнепальної зброї бойовий хортинг не втратив свого значення, а перейшов в більш якісну форму. Штик прийшов на зміну спису і аж до Другої світової війни багнетний бій грав важливу роль на полі військового бою.

Згодом інтенсивність і щільність вогню стала найбільш важливою частиною в збройних зіткненнях. Рукопашні сутички стали епізодичними і, здавалося б що рукопашна підготовка почала втрачати своє значення, але насправді це не так. У складній і швидко мінливій обстановці сучасного військового бою можливо все. І раптове зіткнення з противником в лісі, населених пунктах, а так само вночі, цілком реально.

Виклад основного матеріалу. В систему підготовки українських військовослужбовців входить бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України. Крім того, бойовий хортинг для підрозділів розвідки і спеціального призначення просто необхідний для взяття полонених, зняття вартового, втечі з полону і багатьох інших специфічних завдань і ситуацій. Локальні війни останнього періоду показали, що в сучасному бою виграє той, у кого вище маневреність і перевага у вогневій потужності.

На сьогодні навряд чи хто, маючи в руках скорострільну автоматичну зброю, допустить противника до себе настільки, що потрібно буде вступати з ним у рукопашну сутичку і застосовувати нищівні прийоми бойового хортингу. Методики з бойового хортингу все більше стають прерогативою підрозділів розвідки і спеціального призначення [12].

Незважаючи на зазначені причини, бойовий хортинг був, є і буде однією з основних дисциплін професійно-прикладної фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України. Військовослужбовець, який займається військово-прикладними методиками бойового хортингу більш фізично і психологічно підготовлений до різних екстремальних ситуацій. Той, хто займається бойовим хортингом, крім фізичної та психологічної підготовки націлений на ведення жорстокої сутички без всяких правил, умовностей і обмежень, що важливо в такій обстановці, і це дає йому переваги перед тими, хто не займається такими єдиноборствами.

Бойовий хортинг як засіб спеціальної фізичної і бойової підготовки допризовної молоді до військової служби. Датою народження бойового хортингу як військово-прикладного виду спорту прийнято вважати 2008 рік, коли засновник цього бойового мистецтва Едуард Єрмоєнко почав проводити тренування за методиками бойової підготовки у Центральному спортивному клубі армії Збройних Сил України в районі Повітрофлотського проспекту в м. Києві. У подальшому, розвинутий фахівцями і ентузіастами фізичної підготовки і спорту повітряно-десантних військ і підрозділів спеціального призначення, інших видів і родів військ, бойовий хортинг був успішно впроваджений в програму навчання і став основною складовою форм фізичної підготовки військовослужбовців України.

Слід зазначити, що проведення першого чемпіонату з бойового хортингу стало можливим завдяки тому, що цьому передувала багаторічна практика і експерименти з різними видами єдиноборств. Серед призовного контингенту ретельно відбиралися спортсмени-розрядники та призери змагань з бойового хортингу. На той початковий момент заняття солдат строкової служби з бойового хортингу здійснювалися за програмою підготовки інструкторів зі спорту.

Методична робота бійців і командирів дала поштовх для зародження системи, яка нині широко відома під назвою бойовий хортинг. Універсальність підготовки спортсменів, видовищність сутичок, надійна захисна екіпіровка і зрозуміле суддівство зробили новий вид спорту популярним серед військовослужбовців. Це дозволило провести в 2012 році у місті Києві перший чемпіонат Збройних Сил України, який визначив шляхи та напрями розвитку бойового хортингу.

Навчально-методичною базою розвитку бойового хортингу зараз є Факультет підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України. На кафедрі спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки проходять навчання основам бойового хортингу майбутні фахівці фізичної підготовки і спорту Збройних Сил та силових структур України, інших країн ближнього і далекого зарубіжжя [13–18]. У центрі бойового хортингу готуються інструктори, підвищують кваліфікацію тренери та судді. Науково-дослідний центр займається розробкою і виданням настанов, підручників і методичних посібників з бойового хортингу.

Зараз бойовий хортинг володіє статусом військово-прикладного виду спорту і культивувався в армійських підрозділах. Широкий спектр технічних прийомів з арсеналу бойового хортингу, його прикладні можливості, висока кваліфікація тренерсько-викладацького складу, насичений календар змагань з високим рівнем майстерності учасників викликають великий інтерес не тільки спортсменів, що займаються різними єдиноборствами, але і підростаючого покоління.

Особливе місце в бойовому хортингу відводиться наочній агітації. Так, на інформаційних плакатах підкреслюється, що військовослужбовці підрозділів спеціального призначення мають право застосовувати прийоми бойового хортингу тільки під час проведення спеціальних операцій. За інших обставин застосування прийомів є неправомірним і тягне за собою дисциплінарну та кримінальну відповідальність. На сьогодні стало можливим, на загальних підставах, нарівні з іншими видами єдиноборств і стилями бойових мистецтв, використовувати прийоми армійського бойового хортингу для самозахисту і навіть для навчання осіб, які не перебувають на військовій службі.

Останніми роками відбулося переосмислення військово-патріотичної діяльності у зв'язку з тим, що військові підрозділи, крім своєї служби, виконують ще правоохоронні функції, серед яких: служба на блокпостах, патрулювання, особиста охорона, конвоювання, охорона особливо важливих державних об'єктів, штурми будівель, прочісування територій тощо. Існують спеціальні підрозділи, які вирішують схожі завдання в миротворчих місіях. Зрозуміло, що такі події відбуваються в екстремальних ситуаціях, більшість з яких раніше не були звичайними в житті громадян нашої країни. Окрім того, справжній громадянин своєї країни в певних випадках має реагувати на протиправні прояви, припиняти злочинні діяння тощо. Зазначена правоохоронна діяльність є небезпечною для життя та здоров'я людей, тому такі дії потребують певного рівня військово-фізичної майстерності.

Саме тому нами була розроблена сучасна система військово-патріотичного виховання молоді, яку ми назвали “бойовим хортингом”. Ця система складається з двох блоків: виду спорту та прикладного розділу, які, у свою чергу, складаються з необхідних підсистем. Для виду спорту такими підсистемами є розділи з національного виду спорту України бойового хортингу, а для прикладного розділу – система самозахисту та виживання і бойова система самозахисту та контролю. Ці розділи й підсистеми становлять зміст українського національного професійно-прикладного виду спорту – бойового хортингу.

Система військово-патріотичного виховання “бойовий хортинг” ґрунтується на принципах національних бойових мистецтв, і передусім на національному виді спорту України бойовому хортингу. З іншого боку, під час розроблення змісту бойового хортингу було враховано кращий досвід інших бойових мистецтв та міжнародних спортивних єдиноборств, а також досвід діяльності правоохоронних органів багатьох країн світу, служби різних військових підрозділів у зонах бойових дій та в миротворчих місіях.

Національний професійно-прикладний вид спорту України бойовий хортинг є базовим видом спорту для підготовки військовослужбовців, який розглядається вченими та практиками як важливий засіб військово-патріотичного виховання різних груп учнівської молоді та дорослого населення. Метою військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу є: національно-патріотичне виховання молодого покоління; формування особистості патріота та громадянина Української держави, його стійкої мотивації, спрямованої на безпечну життєдіяльність і здоровий спосіб життя; відвернення молоді від шкідливих звичок; набуття та закріплення ним навичок дій самозахисту в небезпечних і екстремальних ситуаціях.

Бойовий хортинг є українським національним професійно-прикладним видом спорту, в якому акумульовано бойові традиції українського народу та напрацювання в галузі бойового хортингу [33–48]. Створений українцями новий національний професійно-прикладний вид спорту бойовий хортинг являє собою систему окремих розділів бойових мистецтв та спортивних єдиноборств, притаманних лише цьому виду спорту. Їх сукупність надає йому яскравої індивідуальності та неповторності у військово-патріотичному вихованні молоді за складних сучасних умов.

Професійно-прикладний вид спорту бойовий хортинг створений в Україні з урахуванням потреб щоденної правоохоронної діяльності. Він є важливим складником військово-патріотичного виховання молоді й засобом формування в неї готовності до поведінки в складних екстремальних ситуаціях шляхом залучення правоохоронців й представників інших груп населення до тренувальної та змагальної діяльності. Завданнями бойового хортингу є поширення здорового способу життя, розвиток морально-вольових якостей, інтелектуальних і фізичних здібностей, технічна, тактична та психологічна підготовка військовослужбовців та представників державних правоохоронних органів.

Бойовий хортинг, як вид спорту, включає у свою змагальну програму чотири розділи змагань: “рукопашна сутичка”, “борцівська сутичка”, “форма”, “самозахист”. Окрім цього, бойовий хортинг є перевіреною на практиці сучасною системою військово-патріотичного виховання молоді, що складається з п'яти розділів: техніка самозахисту; армійський самозахист; показові виступи без зброї; показові виступи зі зброєю; військова боротьба.

Техніка самозахисту передбачає командні змагання з бойового хортингу серед спортивних пар, зміст яких полягає у виявленні спортсменів-спортсменів, технічна підготовка яких є найбільш якісною. Техніка самозахисту позбавлена складних рухів і дозволяє спортсмену поставити агресивну поведінку нападника під свій контроль. З урахуванням цих умов, для участі у спортивних змаганнях обираються пари для того, що більшість практичних завдань із самозахисту виконувалися парними нарядами служби військової охорони. Напарники повинні відчувати один одного й виступати в командних змаганнях як єдине ціле. Цьому найкраще сприяють командні виступи спортсменів на спортивних змаганнях з бойового хортингу.

Бойовий самозахист передбачає ефективність реагування спортсмена на раптовий напад. Під час самозахисту спортсмен, дії якого оцінює суддя, не знає, яким чином буде здійснено на нього напад (завдання відоме лише особі, яка такий напад імітуватиме). Перед початком нападу спортсмени стоять спиною один до одного на визначеній відстані й повертаються один до одного обличчям за командою судді “Прийом!”. Звісно, що якість техніки виконаного спортсменом бойового самозахисту буде нижчою, ніж під час відбиття заздалегідь обговореного нападу, але такі дії спортсменів є більш реалістичними.

У показових виступах без зброї, найбільш високі оцінки отримують спортсмени, які найкраще демонструють амплітудні технічні дії самозахисту. Цей розділ є найбільш сприятливим для занять спортсменів наймолодших вікових груп [49–62]. Подальше спортивне вдосконалення спортсменів може проводитися за двома напрямками: перший – подальше вдосконалення техніки й виступ на змаганнях у цьому розділі, або навпаки, другий напрям – спрощення, що охоплює виступи спортсменів у двох перших розділах.

Окрім того, застосовуючи спеціальні засоби й зброю, спортсмени також можуть освоювати розділ “Показові виступи зі зброєю” (англійською мовою – *Weapons*).

В цьому розділі перемога присуджується за майстерне володіння спортсменом спеціальними засобами, макетами зброї, а саме: палицею, тонфою, пістолетом, помповою рушницею (без виконання пострілів). Під час проведення показових виступів зі зброєю та спортивних змагань, спортсмени можуть демонструвати високу військово-патріотичну вихованість і майстерність володіння зброєю.

Бойова боротьба створена у результаті аналізу змісту різноманітних видів спортивних єдиноборств та бойових мистецтв. Основою бойової боротьби є техніка бойового хортингу, збагачена модифікованими елементами різних видів бойових мистецтв та спортивних єдиноборств: боротьби, боксу тощо. Насамперед це кидкова техніка, техніка затримання та конвоювання, удари руками та ногами. Специфікою цього розділу є те, що чиста перемога на змаганнях присуджується не лише за вдало проведені спортсменом удари, кидки, больові прийоми тощо. Її здобути також може й той спортсмен, який підняв опонента з партеру в стійку, утримуючи його в контрольованому положенні (положенні конвоювання).

Основу спортивної майстерності в бойовому хортингу становить техніка самозахисту від основних можливих небезпечних дій нападника, якими є:

удар рукою (збоку, зверху, знизу, прямий, навідліг (удар з розмаху); удар ногою (знизу, збоку); удар палицею, нунчаками (збоку, зверху, тичком);

удар ножем (прямо, зверху, знизу, збоку, навідліг); спроба дістати зброю (з кишені брюк, внутрішньої кишені піджака тощо);

загроза пістолетом, автоматом, рушницею (ззаду, спереду);

звільнення від захвату руками (одягу на грудях, тулуба без рук спереду);

звільнення тулуба з руками спереду, тулуба без рук ззаду, тулуба з руками ззаду, за шию спереду, за шию ззаду, за шию збоку, за одну руку двома руками, за ноги).

Навіть нині, коли правопорушники часто використовують зброю для вчинення нападів, технічні дії самозахисту не втратили свого значення. Їх застосування дозволяє зменшити небезпеку нападу, коли зброї немає під рукою, вона пошкоджена, закінчилися набої, її застосування недоцільне або заборонено правовими нормами.

Окрім того, вдосконалення техніки самозахисту – це самовдосконалення спортсмена, що є основою всіх сучасних бойових мистецтв [63–78]. Специфічна техніка бойового хортингу дає спортсмену змогу захиститися від нападу із застосуванням найменш можливого за певних умов рівня прояву сили та здійснити дієвий контроль за поведінкою нападника.

Прикладний розділ бойового хортингу створюють дві системи, в основі яких лежить “Система підготовки до екстремальних ситуацій” (створена протягом 2009–2013 років, модернізована в 2015 р.). Зазначена система є важливим засобом забезпечення виживання, який реалізується за короткий часовий проміжок до початку травмуючої події і має форму накопичення в спортсмена опосередкованого досвіду діяльності.

Метою системи підготовки до екстремальних ситуацій є формування готовності до фізичного, психічного та правового виживання особи під час безпосереднього впливу на неї небезпечних чинників екстремальних ситуацій.

Підготовка військовослужбовця до фізичного виживання в екстремальних умовах за методиками бойового хортингу є комплексною і складається з таких основних структурних компонентів: фізична підготовка; технічна підготовка; тактична підготовка; стратегічна підготовка; психологічна підготовка; філософська підготовка. Основною формою підготовки спортсменів бойового хортингу до психічного виживання в екстремальних ситуаціях є інформування про природу та суть екстремальних ситуацій і процесів, що відбуваються в організмі людини (такі заходи підвищують толерантність особи до стресу).

Інформування передбачає систематичне поширення інформації з метою формування у певних категорій спортсменів розуміння суті екстремальних ситуацій, закономірностей функціонування людської психіки та поведінки спортсменів-спортсменів в екстремальних умовах, знання дидактичних способів управління можливостями власної психіки і надання психологічної допомоги тим, хто її потребує.

Аналіз спеціальної літератури та наш бойовий досвід військової служби свідчать, що найчастіше просте знання психологічних явищ, з якими може зіткнутися людина в екстремальних ситуаціях, дозволяє їй психологічно підготуватися до небезпечних подій. Завчасне ознайомлення спортсменів із можливими реакціями на стрес-фактори виконує функцію своєрідного “щеплення”, що діє за принципом “попереджений – захищений”.

Попереднє ознайомлення спортсменів із реальними подіями в екстремальних ситуаціях у сенсі необхідних дій та психічних переживань, по суті, є попереднім накопиченням їхнього досвіду щодо діяльності в екстремальних ситуаціях [79–88]. Отже, це є ірраціональною роботою спортсменів зі шкідливим впливом сильних переживань на психіку під час прояву почуттів тривоги й страху.

Системи самозахисту та виживання й бойові системи самозахисту та контролю охоплюють значно більший проміжок часу, умовно відбуваються у трьох часових періодах: до екстремальної події, під час травматичної ситуації і після її впливу на особистість. Іншими словами, ці системи доповнені засобами забезпечення виживання особи під час травматичної події та після неї.

Засоби забезпечення виживання під час травмуючої події – це свідомо діяльність (поведінка) з реалізації потенціалу особи, напрацьованого в період до початку травмуючої події, яка відбувається в межах правових норм. Можна сказати, що основним завдання системи у зазначений часовий проміжок є забезпечення оптимального бойового стану особи для діяльності в конкретних екстремальних умовах виживання. А реалізація засобів забезпечення виживання після травмуючої події – це цілеспрямована діяльність людини, що перебувала в екстремальній ситуації, держави, державних органів та організацій, громадських об’єднань, фахівців з метою профілактики, нейтралізації або пом’якшення впливу негативних чинників екстремальної ситуації. Зазначена діяльність має проводитися за такими напрямками: фізична реабілітація, лікування; психологічна реабілітація, профілактика **посттравматичного стресового розладу (ПТСР)**; захист законних прав та інтересів особи, яка діяла в екстремальних ситуаціях, під час розслідування та судового розгляду.

Система самозахисту та виживання розроблена для підготовки свідомих громадян з числа цивільних осіб до ефективних дій в екстремальних ситуаціях і може бути інтегрована в навчальний процес загальноосвітніх і спортивних шкіл.

Бойова система самозахисту та контролю, яка в загальному вигляді описана в спеціальній літературі з бойового хортингу, призначена для підготовки працівників правоохоронних органів до поведінки в екстремальних ситуаціях. Вона відрізняється від системи самозахисту та виживання доповненими розділами зі спеціальної бойової техніки самооборони, тактики застосування спеціальних засобів, різних видів бойового озброєння, правових норм поведінки посадових осіб з охорони правопорядку тощо.

Таким чином, під час занять українським національним професійно-прикладним видом спорту бойовим хортингом у майбутніх воїнів та громадян розвиваються такі морально-вольові якості, як наполегливість, стійкість, мужність, сміливість, працелюбність, ініціативність та ін. Це свідчить про те, що бойовий хортинг є дієвим засобом військово-патріотичного виховання та цілеспрямованої підготовки допризовної молоді до військової служби в складних сучасних умовах.

Техніка військової системи бойового хортингу

Армійський стиль бойового хортингу. До цієї категорії відносяться системи бойового хортингу, що практикуються в підрозділах Збройних Сил України. Як правило, армійський бойовий хортинг розрахований на підготовку до ведення бою на знищення ворога [89–94]. Армійський стиль бойового хортингу призначений також для навчання великої кількості не підготовлених людей в короткий термін, тому зазвичай його технічна база складається з десятка-другого простих у вивченні прийомів, кожен з яких, згідно з принципом “до автоматизму”, можна використовувати в різних ситуаціях як для захисту, так і для нападу.

Техніка армійської системи бойового хортингу зазвичай включає в себе базові удари руками і ногами, способи протидії ударам і захопленням (часто заснованим на застосуванні

ударів), прийоми захисту від ударів ножем, палицею, саперною лопаткою і уколів багнетом, а також від загрози вогнепальною зброєю, способи зняття вартового тощо. Деякі методики армійської системи бойового хортингу також включають в себе прийоми взяття "полоненого" (противника) в тилу ворога, техніку зв'язування і конвоювання, методи допиту (включаючи тортури) тощо. Для армійського стилю бойового хортингу характерна така цікава риса, як відсутність ударів руками в корпус – надто великий ризик пошкодити собі кисть руки, вдаривши кулаком у бронезилет, запасний магазин або пряжку ремня противника. Крім техніки ведення бою без зброї, армійський стиль бойового хортингу зазвичай включає в себе базову техніку роботи з ножем і саперною лопаткою і прийоми штикового бою.

Слід зауважити, що ефективність армійського стилю бойового хортингу в момент збройного протистояння є значно вищою в порівнянні з традиційними бойовими мистецтвами, а часом навіть і в порівнянні зі спортивними єдиноборствами або комплексними школами самооборони – висока ефективність є зворотним боком професійно-прикладного навчання військовослужбовців та надійної прикладної технічної бази для виконання бойових завдань.

Методика навчання в бойовому хортингу. У процесі навчання бойовому хортингу застосовуються різноманітні методи. Основні з них такі: методи використання слова (усний виклад матеріалу), методи наочності і практичні методи. Всі вони дозволяють найбільш повноцінно вирішувати завдання технічної, фізичної та морально-вольової підготовки військовослужбовців.

Застосування різних методів навчання залежить від завдань, програми навчання, складу учнів і рівня їх підготовленості, кількості часу, відведеного на заняття, стану навчально-матеріальної бази, рівня практичної і методичної підготовленості керівника занять.

Методи використання слова (словесні методи навчання). За допомогою слова керівник заняття викладає матеріал, ставить завдання, формує ставлення до них, керує їх виконанням, аналізує і оцінює результати. Основні різновиди цього методу: пояснення, розповідь, бесіда, лекція. У застосуванні до бойового хортингу ці загальнопедагогічні методи мають, як правило, лаконічну форму і дозволяють зберегти високу моторну щільність занять, органічно пов'язуючи слово з рухом.

Методи використання наочності. Відмітна риса методів цієї групи – вплив переважно на першу сигнальну систему навчання і створення у них конкретних образів дійсності. У практиці навчання бойовому хортингу до цих методів належать показ і демонстрація.

Показ є найбільш економічним і коротким шляхом ознайомлення учнів з діями в бойовому хортингу. Він являє собою сукупність спеціалізованих технічних дій, завдячуючи яким, за допомогою зорових, рухових, зорово-рухових і інших відчуттів і сприйнять, створюється і формується конкретний і наочний образ досліджуваного руху. У всіх випадках показ повинен служити зразком для наслідування [95–99]. В процесі навчання показ зазвичай супроводжується коротким поясненням техніки і її особливостей, можливих складнощів під час її вивчення. З метою максимальної наочності показ виконується в цілому в баскому коні й повільному темпі, а також – в разі необхідності – по частинах.

Різновид показу – демонстрація навчального матеріалу за допомогою різних технічних засобів навчання (показ слайдів, кіно-, відеофільмів, схем, плакатів та інших наочних засобів). Слід підкреслити, що демонстрація в більшій частині виступає як методичний прийом, що входить до складу пояснення або розповіді, а не як самостійний метод. Одним з методів теоретичної підготовки може бути поглиблене вивчення механіки людського тіла шляхом виконання певних "домашніх" завдань за типом лабораторних робіт.

Практичні методи. Ці методи займають провідне місце в організації навчання бойовому хортингу і мають на увазі активну рухову діяльність учнів. В основі практичних методів навчання лежить безпосередня відпрацювання вправ, рухів і дій в різноманітних умовах і обстановці з метою вироблення необхідного досвіду ведення бойового хортингу, а також розвитку і вдосконалення спеціальних фізичних і психічних якостей. Вправи, дії і рухи повинні відпрацьовуватися в суворій відповідності до вимог методики і системи.

Сучасний бойовий хортинг підрозділяють на: армійський, поліцейський і спортивний.

Рукопашна сутичка з бойового хортингу в методичному армійському напрямі – елемент бою з використанням стрілецької і холодної зброї, підручних засобів і фізичної сили на дистанції менше 5 метрів. Перш за все, хочеться внести ясність, бойовий хортинг лише в наш час почав застосовуватися в різних сферах людського життя (спортивний, армійський, поліцейський, вуличний), а спочатку він застосовувався лише як спосіб ведення військового бою. Слід не плутати бойовий хортинг з кулачним, оскільки це абсолютно різні стилі бою.

Армійський бойовий хортинг об'єднує розвинені форми багатьох стародавніх бойових мистецтв, організовані на основі більш пізніх методів бою. Ще на вавилонських фресках другого тисячоліття до нашої ери можна побачити військові вправи, безумовно схожі на блоки, контратаки і кидки. Бойові прийоми знали і використовували ще в Стародавній Месопотамії, а потім, ймовірно, в процесі розвитку торгівлі і контактів з північними індійськими культурами, які також мають довгу історію бойового хортингу, вдосконалювали військову майстерність. Щось подібне було і на Сході, де ми по справедливості і повинні шукати витoki деяких ранніх прийомів сучасного армійського бойового хортингу. Перш ніж Китай утвердився як нація за пів тисячоліття до нашої ери, на його території існувало безліч постійно ворогуючих феодальних держав.

Конфлікти були досить різноманітними – від сутичок підрозділів і битв цілих армій до поєдинків “один на один” на королівських прийомах, тому мистецтво ведення рукопашної сутички стало необхідністю для тих воїнів, які хотіли вижити в битвах і заслужити повагу двору. Починаючи з VI століття до нашої ери професійні бойові навички стали користуватися особливим попитом на небезпечних торгових маршрутах – в самому Китаї, Індії і на Близькому Сході.

На цих маршрутах нерідко зустрічалися бандити і вбивці, тому в дорозі важливих чиновників і торгові каравани охороняв ескорт з військових і колишніх солдатів. Життя охоронців нерідко була суворою і короткою і безпосередньо залежала від їх бойових навичок.

З встановленням постійних торгових маршрутів між Китаєм і Індією відбувався обмін методами і принципами бойового хортингу між арміями Сходу, і ці ідеї лягли в основу розвитку бойового хортингу в першому тисячолітті нашої ери. Захід теж розвивав власні традиції бойових військових мистецтв, проте відбувалося це дещо пізніше, ніж на Сході. Гладіаторські традиції античних грецької та римської культур, безсумнівно, існували в арміях стародавніх середземноморських держав і включали багато навичок ведення рукопашної сутички, проте на Заході більше уваги приділяли вмінню володіти зброєю.

Однак, цілий ряд військових текстів пізнішого середньовічного періоду в достатній мірі ілюструє техніку захоплень і загальні способи ведення боротьби, методи блокування, кидки і прийоми обеззброєння, зазвичай застосовувалися як допоміжні засоби бою в мистецтві фехтування. Праці “Flos Duellatorum” Фіоре де Ліберіка (1410) і “Das Solothurner Fechtbuch” Чарлза студер (1423) містять розділи, що приділяють увагу прийомам рукопашних сутичок, – але лише на додаток до основних розділів, присвячених застосуванню зброї, подібного довгому мечу або датою (кинджалу).

Вони були своєрідною даниною розвитку володіння зброєю, яке завжди серйозно обмежувало практику ведення рукопашних сутичок в збройних силах світу.

До XX століття військова техніка як на Заході, так і на Сході практично звела до нуля значення рукопашних навичок, які могли стати в нагоді солдату в ближньому бою. З'являлися списи і луки, арбалети і порохові знаряддя, гвинтівки і вибухові речовини, артилерія, ракети і бойові літаки; відстань, на якому вони могли сіяти смерть і руйнування, неухильно росло, і це робило вміння вести бойовий хортинг все більш і більш архаїчним і непотрібним.

Наприклад, північнокорейські майстра бойових мистецтв протягом Корейської війни виступали проти союзницьких військ – як виявилось, лише для того, щоб за сотні метрів від мети бути скошеними вогнем важких кулеметів і артилерії.

Тому новобранець британської армії того часу отримував мінімальну навчання прийомам бойового хортингу, а то і зовсім нічому з цього арсеналу не навчався, оскільки в цьому не було необхідності (принаймні, так тоді здавалося, і в це легко було повірити).

Проте, не дивлячись на падіння значимості бойового хортингу, він поступово все більше проникав в системи підготовки сил спеціального призначення по всьому світу – елітних частин, що володіють смертоносними навичками. Розквіт цих підрозділів припав на другу половину ХХ століття, зазначену безліччю політично і стратегічно складних військових конфліктів в так званих “гарячих точках”.

Висновки. Таким чином, у даному науковому дослідженні охарактеризовано бойовий хортинг як засіб спеціальної фізичної і бойової підготовки допризовної молоді до військової служби у Збройних Силах України, загальний зміст технічної, тактичної, національно-патріотичної та військово-прикладної підготовки спортсменів бойового хортингу, розкривається поняття військово-спортивної складової бойового хортингу і методи її вдосконалення, шляхи оптимізації управління підготовкою спортсменів бойового хортингу в процесі спортивної діяльності до захисту України.

Визначено вимоги та педагогічні засоби оптимізації тренування спортсменів бойового хортингу в процесі освоєння військово-прикладних елементів. Зазначено, що бойовий хортинг є українським національним професійно-прикладним видом спорту, в якому акумульовано бойові традиції українського народу та напрацювання в галузі бойового хортингу.

Створений українцями новий національний професійно-прикладний вид спорту бойовий хортинг являє собою систему окремих розділів бойових мистецтв та спортивних єдиноборств, притаманних лише цьому виду спорту. Їх сукупність надає йому яскравій індивідуальності та неповторності у військово-патріотичному вихованні молоді за складних сучасних умов.

Професійно-прикладний вид спорту бойовий хортинг створений в Україні з урахуванням потреб щоденної правоохоронної діяльності. Він є важливим складником військово-патріотичного виховання молоді й засобом формування в неї готовності до поведінки в складних екстремальних ситуаціях шляхом залучення правоохоронців й представників інших груп населення до тренувальної та змагальної діяльності.

Завданнями бойового хортингу є поширення здорового способу життя, розвиток морально-вольових якостей, інтелектуальних і фізичних здібностей, технічна, тактична та психологічна підготовка військовослужбовців та представників державних правоохоронних органів.

Бойовий хортинг, як вид спорту, включає у свою змагальну програму чотири розділи змагань: “рукопашна сутичка”, “борцівська сутичка”, “форма”, “самозахист”. Окрім цього, бойовий хортинг є перевіреною на практиці сучасною системою військово-патріотичного виховання молоді, що складається з п’яти розділів: техніка самозахисту; армійський самозахист; показові виступи без зброї; показові виступи зі зброєю; військова боротьба.

Основними педагогічними засобами досягнення оптимізації військово-прикладної підготовки спортсменів бойового хортингу виступають: мотивація до удосконалення фізичних якостей; формуванням у спортсменів бойового хортингу, які займаються вивченням військово-прикладної підготовки, пізнавальних інтересів, обов’язків і відповідальності; виховання у спортсменів бойового хортингу вольових якостей, наполегливості, цілеспрямованості та підвищення інформативності; поступове збільшення інтенсивності та обсягу тренувальних навантажень в процесі спортивної діяльності; застосування сучасних методів і форм тренування з використанням новітніх технічних засобів та навчально-методичних матеріалів Національної федерації бойового хортингу України щодо підготовки молоді до служби у Збройних Силах України.

Реалізація подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку тренувальних програм для вивчення військово-прикладної базової техніки, підвищення рівня готовності спортсменів бойового хортингу до захисту Батьківщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.

2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.

3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.

4. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.

5. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрмоєнко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.

6. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.

7. Боднарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.

8. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.

9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.

10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.

11. Вехтєв В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтєв, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.

12. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрмоєнко, Г. А. Коломoeць // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.

13. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.

14. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28–29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.

15. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність

- правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.
16. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
17. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.
18. Гришук В. Л. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 80–101.
19. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрьоменко, О. В. Бутко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.
20. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
21. Єрьоменко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
22. Єрьоменко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрьоменко, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.
23. Єрьоменко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.
24. Єрьоменко Е. А. Аналіз навчально-тренувального арсеналу бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрьоменко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 435 с.
25. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг. Програма спортивної секції для учнів старшого шкільного віку 10–11 класів : навч. програма / Е. А. Єрьоменко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 102 с.
26. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.
27. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
28. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників державних правоохоронних органів : монографія / Е. А. Єрьоменко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 222 с.
29. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 32–41.
30. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.

31. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.
32. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
33. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.
34. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
35. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.
36. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт/». – 2020. – Вип. 8 (128) 20. – С. 61–69.
37. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
38. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.
39. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.
40. Єрмоєнко Е. Виховна система бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 161–177.
41. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
44. Єрмоєнко, Е. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу / Е. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. - Вип. 10 (80) 16. - С. 38-44.
45. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – Вип. 11 (119). – 2019. – С. 71-79.
46. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-

практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.

47. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.

48. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.

49. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.

50. Єрмоєнко Е. А. Методичні плани навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 75 с.

51. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С. 47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-ps.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-ps.series15.2020.3(123).09).

52. Єрмоєнко Е. А. Організація дитячого гуртка з бойового хортингу у закладах позашкільної освіти для вихованців 5–7 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 158 с.

53. Єрмоєнко Е. Основні принципи бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 22–31.

54. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.

55. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.

56. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.

57. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу для спортсменів юнацького, кадетського та юніорського віку / Е. А. Єрмоєнко // Збірник навчальних програм з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – С. 52–127.

58. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.

59. Єрмоєнко Е. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 188–205.

60. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.

61. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.

62. Єрмоєнко Е. А. Удосконалення професійних компетентностей тренера-викладача з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2021. – 274 с.
63. Єрмоєнко Е. А. Фізичне самовдосконалення особистості підлітків, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 377–385.
64. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
65. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
66. Єрмоєнко Е. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
67. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. - Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг для здоров'я учнівської молоді : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 611 с.
70. Єрмоєнко Е. А. Хортинг для старшокласників : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 229 с.
71. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у житті школяра : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 500 с.
72. Зверев А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.
73. Зуб Р. В. Бойовий хортинг та його духовно-виховне призначення / Р. В. Зуб, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 3. – С. 873–893.
74. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
75. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
76. Карасевич С. А. Дитячо-юнацька програма оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів : метод. посіб. / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 188 с.
77. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
78. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Дерев'янюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
79. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидко-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.

80. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
81. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
82. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
83. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
84. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
85. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
86. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
87. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
88. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
89. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
90. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
91. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
92. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
93. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.
94. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.
95. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність

правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.

96. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

97. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

98. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.

99. Savchenko A. Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

Kharytonenko Ye. V., Yeromenko E. A., Vekhtev V. V.

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Combat horting as a means of special physical and combat training of pre-conscription youth for military service in the Armed Forces of Ukraine

***Abstract.** This scientific article describes combat horting as a means of special physical and combat training of pre-conscription youth for military service in the Armed Forces of Ukraine, the general content of technical, tactical, national-patriotic and military-applied training of combat horting athletes, reveals the concept of military-sports team and methods of its improvement, ways to optimize the management of training of combat horting athletes in the process of sports activities for the defense of Ukraine. The requirements and pedagogical means of optimizing the training of combat horting athletes in the process of mastering military-applied elements are determined. It is noted that combat horting is a Ukrainian national professional and applied sport, which accumulates the fighting traditions of the Ukrainian people and experience in the field of combat horting. Created by Ukrainians, a new national professional and applied sport of martial arts is a system of separate sections of martial arts and martial arts, inherent only in this sport. Their combination gives it a bright individuality and uniqueness in the military-patriotic education of youth in difficult modern conditions. Professional and applied sport combat horting was created in Ukraine taking into account the needs of daily law enforcement. It is an important component of military-patriotic education of youth and a means of forming their readiness to behave in difficult extreme situations by involving law enforcement officers and representatives of other groups in training and competitive activities. The tasks of combat horting are the spread of a healthy lifestyle, the development of moral and volitional qualities, intellectual and physical abilities, technical, tactical and psychological training of servicemen and representatives of state law enforcement agencies. Combat horting, as a sport, includes in its competitive program four sections of competitions: "hand-to-hand combat", "wrestling", "form", "self-defense". In addition, combat horting is a time-tested modern system of military-patriotic education of youth, consisting of five sections: self-defense techniques; army self-defense; demonstration performances without weapons; demonstration performances with weapons; military struggle.*

***Key words:** special physical training, combat horting, combat training, pre-conscription youth, Armed Forces of Ukraine, military-applied abilities.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоєнко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 182,49

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**